

N:o 46.

Ank. till Riksd. kansli den 25 april 1892, kl. 2 e. m.

Laguskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 60 och 65 §§ utsökningslagen den 10 augusti 1877.

60 § utsökningslagen har för närvarande följande lydelse:

»Underrättelse, hvarom i 59 § sägs, skall, för att anses giltig, meddelas gäldenären genom utmättningsman. Har underrättelsen, af utmättningsmannen skriftligen utfärdad, bevisligen kommit gäldenären annorledes tillhanda eller ock, om han, i sitt hemvist sökt, ej kunnat der anträffas, blifvit sist dagen före utmätningen meddelad hans hustru eller husfolk eller, om de ej anträffas, anslagen å hans husdörr; vare det ock gilt.

Skall utmätning ske å gäldenären tillhörig egendom, som finnes å annan ort, än der han har sitt hemvist, och ej blifvit af gäldenären till utmätning uppgifven, bör underrättelse, hvarom nu är sagdt, jemte uppgift å förrättningsstället meddelas så tidigt, att gäldenären kan sin rätt vid utmätningen bevaka; njute dock ej för sådant ändamål längre råderum än åtta dagar.

Har gäldenären ej stadigt hemvist i riket och ej heller känt ombud i orten, der utmätning skall ske; vare underrättelse, som nu sagdt är, ej af nöden.»

Ändring i ofvan anförda lagrum har vid innevarande riksdag blifvit ifrågasatt uti en inom Andra Kammaren af herr *L. P. Mallmin* väckt motion n:o 40, hvilken blifvit till laguskottet hänvisad.

Herr *Mallmin* anmärker att föreskriften om gäldenärs underrättande om en förestående utmätning otvifvelaktigt är välbetänkt, men att då underrättelsen skall delgifvas genom *utmättningsman*, deraf ofta föranledas onödiga och oskäligt dryga kostnader för gäldenären.

Sålunda hade sig motionären särskildt bekant, att i ett grannlän kronofogden vid resor till taxeringsförrättningar eller dylika tjänsteresor till delar af fögderiet, som vore aflägsset belägna från hans hem, sjelf plägade meddela gäldenärer, hos hvilka utmätning söktes, den ifrågasvarande underrättelsen, hvarvid gäldenären fått vidkännas kostnaden för kronofogdens resa för underrättelsens delgifvande från hans bostad till den aflägsnare platsen. Kostnaderna blefve på sådant sätt för den betalningsskyldige väsentligt fördyrade och dennes knappa tillgångar blefve stundom redan derigenom så medtagna, att intet funnes till gäldande af den utsökta fordran.

Då det väl icke kunde anses ligga någon vikt uppå att underrättelse om sökt utmätning delgäfves gäldenären genom utmätningssmannen personligen, hvilket ock framginge af den fortsatta lydelsen af 60:de paragrafen, syntes ett lagstadgande, i syfte att förhindra, det gäldenären i anledning af ofvan omförmälda stadganden belastades med obehöfliga och ofta ganska dryga kostnader, vara af behovet påkalladt, helst då nu gällande stadgande syntes kunna betänkligt missbrukas till att bereda tjänstemän fördelar på ett fåtals, ofta de mest obemedlades, bekostnad.

Den underrättelse, hvarom fråga vore, borde utan skada lika väl kunna tillställas gäldenären genom fjerdingsman eller stämningssman som genom utmätningssmannen, och en lagstiftning i sådant syfte torde af omnämnda anledning vara af behovet påkallad och kunna ske med bibehållande af all erforderlig trygghet och reda i hithörande förhållanden.

Motionären hemställer följaktligen att Riksdagen för sin del måtte besluta, att 60 § i ofvan åberopade lag måtte erhålla följande förändrade lydelse:

Underrättelse, hvarom i 59 § sägs, skall för att anses giltig meddelas gäldenären genom utmätningssman, dock att, derest sådant med mindre kostnad för gäldenären kan ske, underrättelsen, af utmätningssmannen skriftligen utfärdad, bör delgifvas gäldenären genom denne närmast boende fjerdings- eller stämningssman, hvilken det i så fall åligger att ofördröjligen till utmätningssmannen om underrättelsens delgifvande insända bevis.

Utskottet vill till en början erinra, att enligt förordningen angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt

till stämmingsmän m. m. den 12 juli 1878 utmättningsman för verkställande af sådan förrättning, som i motionen afses, är berättigad att för sig och vittne uppbära ersättning för resa till förrättningsstället, hvilken ersättning för hvardera utgår såsom för skjuts efter en häst, dock att, när flera förrättningar verkställas under samma resa eller på samma dag, skjutsersättningen skall fördelas mellan samtliga förrättningarne i förhållande till förrättningsställes afstånd från förrättningsmannens och vittnets hemvist. Af dessa stadganden, jemförda med de beräkningsgrunder i afseende å resekostnadsersättning, som finnas angifna i resereglementet den 11 februari 1881 och kungörelsen samma dag angående kostnadsersättning, bland annat, till landsstatstjenstemän för vissa resor inom tienstgöringsdistrikten framgår uppenbart, att det af motionären anmärkta förfarande är fullkomligt obehörigt. Det lär, enligt utskottets åsigt, icke kunna annorlunda anses än såsom ett tjenstefel och bör såsom sådant jemväl beifras. Vid sådant förhållande torde emellertid någon lagstiftningsåtgärd i den af motionären föreslagna riktning ur denna synpunkt icke finnas erforderlig, så mycket hellre som det anmärkta fallet, såvidt utskottet har sig bekant, är temligen enstaka.

Hvad motionären i öfrigt anfört till stöd för sin framställning, eller önskvärldheten af att utsokningskostnaderna så mycket som möjligt minskas till fromma för såväl gäldenär som borgenär, har visserligen syns utskottet behjertansvärdt, men torde icke innefatta tillräckligt skäl för att bifalla nämnda framställning. På sätt motionären sjelf erinrat, föranleda bestämmelserna i 60 § utsokningslagen ingalunda dertill, att underrättelse om förestående utmätning städse skall meddelas af utmättningsmannen personligen; fast hellre angifvas i paragrafen tre särskilda sätt, hvarpå skriftlig underrättelse kan med laga verkan meddelas. Dessa former för gäldenärs underrättande torde icke sällan användas, och vid sådant förhållande lär det icke kunna ifrågasättas att, på sätt motionären synes vilja göra, låta dessa former bortfalla och ersätta dem med ett i regel kostsammar förfarande, hvars användande för öfrigt skulle komma att bero af vederbörande utmättningsmans ompröfning.

I afgifvet utlåtande öfver en vid 1882 års riksmöte väckt framställning om sådan ändring af ifrågavarande lagrum, att underrättelse städse skulle meddelas genom närmast boende ojäfvig stämmingsman, erinrade samma års lagutskott, hurusom ett bifall till berörda förslag skulle föranleda till allehanda svårigheter och förvecklingar vid tillämpningen, beroende bland annat dels deraf, att utmättningsman icke hade skyldighet att tillika vara stämmingsman och att ingen säkerhet funnes därför att den, som i vissa fall sattes i utmättningsmans ställe, tillika

vore stämmingsman, dels äfven af bestämmelsen att alltid den stämmingsman, som vore närmast boende, skulle anlitas.

Enahanda betänkligheter torde, om ock ej i samma grad, kunna göras gällande mot det nu föreliggande förslaget, äfven om dess nyss antydda bristfälligheter afhjelpes; och utskottet föranlåtes följaktligen att hemställa,

1:o) att herr *Mallmins* motion icke må af Riksdagen bifallas.

65 § i utsökningslagen lyder för närvarande:

»Från utmätning skola undantagas nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn. Saknas utväg till nödortfigt uppehälle; då skall af det förråd, som i huset finnes, undantagas hvad till underhåll för en månad tarivas, så ock nödiga arbetsredskap eller andra lösören, dock ej öfver ett värde af sjuttiofem kronor. Lös pant må ej undantagas från utmätning för den gäld, hvarför pantsättningen skett.»

Ändring i denna § föreslås af herr *Olof Olsson* uti en likaledes inom Andra Kammaren väckt och till lagutskottet öfverlemnad motion n:o 108.

Herr *Olof Olsson*, i syftet af hvilkens motion herrar *Fridtjuv Berg*, *Edvard Wavrinsky* och *Magnus Höjer* förklarar sig instämma, finuer visserligen ofvan anförda 65 § tillförsäkra gäldenär ett visst skydd mot den godtyckliga hårdhet, hvarmed enligt förut gällande ofullständiga stadganden utmätningar kunde verkställas och alltför ofta äfven verkställes, men förmenar, att erfarenheten från nya utsökningslagens tillämpning visat att det skydd, som innebures i ifrågavarande lagrum, dels vore af den art, att en stor del af dem, å hvilka stadgandet skulle tillämpas, icke hade något gagn deraf, dels ock icke vore tillräckligt.

Detta ådagalades bäst, om man toge i betraktande bestämmelsen att, der utväg saknas till nödortfigt uppehälle, skall af det förråd, som i huset finnes, undantagas hvad till underhåll för en månad tarivas.

Detta stadgande, så lugnande det för en sann människovän än ljöde, kunde dock endast vinna tillämpning på en ringa del af de för utmätning utsatte gäldenärer, och sådant af det skäl, att dessa, här afsedda gäldenärer *icke alls hafva något »förråd i huset»*, hvaraf till uppehälle skulle kunna undanskiftas. Detta vore en så känd sak, att man derå knappt behöfde spilla flera ord än som innefattades i sjelfva anmärkningen. Men motionären ville likväl påpeka, att städernas invånare,

i synnerhet med all säkerhet de större städernas, i allmänhet icke hade något förråd af födoämnen inne för längre tid, än det dagliga behovet kräfde — ja, det vore till och med numera allmän sed att inköpa sina födoämnen för dagen, i synnerhet de viktigaste såsom bröd, kött, fisk etc.

Det torde jemväl vara bekant, att små torpare, andra jordarbetare och handtverkare på landet icke hade tillgång att förse sig med sådant förråd af födoämnen, att, vid inträffande utmätning hos dessa och vederlikar, utmätningsmannen finner ett dylikt förråd inne, hvaraf han kunde till uppehälle för familjen under en månad eller ens kortare tid undanskifta.

Det kunde nästan betviflas, att just af det anförda skälet ifrågasvarande undantagsstadgande ännu någonsin kunnat tillämpas i städerna.

Till hvad sålunda blifvit anfördt torde man få lägga det sakförhållande, att penningen numera icke hade så mycket värde som på den tid, utsökningslagen utarbetades; och ville man derjemte fästa sig vid den stora arbetslöshet och deraf följande nöd, hvilken gradvis insmugit sig bland den arbetande befolkningen, som mest hemsöktes af utmätningar, och hvilken i vårt land numera nått en oroväckande höjd; så funnes tillräckligt talande skäl för påståendet, att det i 65 § utsökningslagen stadgade skyddet mot hårdt förfarande vid utmätning icke i vår tid vore tillräckligt.

I allmänhet kunde man säga, att vid utmätning hos stadsinvånare samt arbetare och handtverkare på landet det numera vore svårt att uppfylla lagbudet att tilldela gäldenären nödiga arbetsredskap, enär dessas värde säkerligen öfverstege det belopp af 75 kronor, som finge undantagas.

1877 års Riksdag, som hade att yttra sig öfver Kongl. Maj:ts förslag till ny utsökningslag, anförde i sin underdåniga skrifvelse angående förevarande ämne, att med den stadiga tendens, som penningen redan då hade att sjunka i värde, prisen på arbetsredskap naturligtvis alltjemt måste stiga; och att denna förutsägelse blifvit verklighet, vore allmänt bekant. Betecknande nog ansåg redan nämnda Riksdag det af Kongl. Maj:t föreslagna värdebelpet för lågt och att jemväl det högre belopp, som nya utsökningslagen kom att bestämma var för lågt, vore bevisadt genom hvad här ofvan utredts om att större delen af gäldenärer icke hade något gagn af stadgandet om undanskiftande af matförråd till en månads underhåll; men då under dessa 16 år prisen stadigt stegrats, torde det vara uppenbart, att, om värdet af en månads underhåll för en medelstor familj sammansloges med det värde, som nu förefunnes å nödiga arbetsredskap för ett handtverks bedrifvande, man måste komma till ett resultat af långt mer än 75 kronor.

Sådant förhållandet nu vore, funnes det emellertid ingen likställighet mellan gäldenärer i förevarande fråga, ehuru det så borde vara. Motionären hade därför tänkt sig, att denna brist kunde afhjelpas genom att borttaga ofvan citerade stadgande i paragrafen och i stället utsträcka det värdebelopp, hvartill gäldenär vid utmätning egde undantaga nödiga arbetsredskap eller andra lösören, till 150 kronor.

Genom en sådan förändring kunde man äfven i ej så få fall förebygga de många s. k. hyreskontrakt å lösegendom och lösöreköp, hvilka nu, i synnerhet i de större städerna, till en för rättrådigheten oroväckande mängd, mötte utmätningssmannen vid dennes förrättningar; likaså skulle för visso den rådande konsumtionskrediten derigenom betydligt inskränkas --- att icke förtiga den förhoppning man skäligen kunde hysa, att den ohejdade stormlöpning mot fattigvård och andra välgörenhetsinrättningar, som nu påginge och befarades tilltaga, skulle förminska.

Motionären förutsåge en anmärkning derom, att, som det syntes vara ett visst sammanhang mellan stadgandena uti 65 § utsökningslagen och 30 § konkurslagen, det hade varit nödigt att samtidigt med denna motion föreslå en förhöjning i det värdebelopp, hvartill konkursgäldenär eger undanskifta nödiga arbetsredskap eller andra lösören. Men som dels det underhåll, hvilket kunde tillerkännas en sådan gäldenär, faststälts att gälla för dubbelt så lång tid som motionen afsåge, och jemväl kunde i visst fall utsträckas till än längre tid, och dels det i hvarje särskildt fall berodde af borgenärerne i konkursen att, med hänsyn till flera angifna omständigheter, bereda gäldenären anständigt uppehälle under konkurstiden, så, och då en sådan gäldenär dessutom hade sig tillförsäkrad rätt att vädja till domstolen om han funne sig missbelåten med borgenärernes beslut, förefunnes enligt motionärens åsigt intet sådant sammanhang mellan dessa tvenne lagrum, att en ändring i 65 § utsökningslagen nödvändiggjorde en ändring i 30 § konkurslagen.

Motionären föreslår alltså:

att Riksdagen ville för sin del besluta sådan ändring i 65 § utsökningslagen, att densammas lydelse blefve följande:

Från utmätning skola undantagas nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn, så ock af det förråd, som i huset finnes, hvad till underhåll för en månad tarivas, jemte nödiga arbetsredskap eller andra lösören, allt dock ej öfver ett värde af ett-hundrafemtio kronor. Lös pant må ej undantagas från utmätning för den gäld, hvarför pantsättningen skett.

Utskottet har väl behjertat motionens människovänliga syfte, men i allt fall funnit sig förhindradt att skänka densamma sitt understöd.

Till en början tillåter sig utskottet sålunda erinra, att med den affattning motionären gifvit sin hemställan, det lärer kunna ifrågasättas, huruvida icke motionärens förslag från gäldenärens synpunkt snarare måste anses innebära en skärpning än en lindring i gällande lagbestämelse om hvad från utmätning skall undantagas.

Enligt 65 §, sådan denna för närvarande lyder, skola nemligen, *utan afseende å värdet*, från utmätning undantagas dels, ovilkorligen, nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn, dels ock, der utväg till nödortfigt uppehälle saknas, af det förråd, som i huset finnes, hvad till underhåll för en månad tarivas. Härutöver få, under sist angifna förutsättning, undantagas nödiga arbetsredskap eller andra lösören till ett värde af högst 75 kronor.

Motionären åter har visserligen uteslutit sistberörda förutsättning, men på samma gång under det af honom föreslagna värdebeloppet 150 kronor *inberäknat* värdet jemväl af nödiga gång- och sängkläder samt af det förråd, som i huset finnes.

Af den motivering, som motionären förutskickat, vill det emellertid synas, som om motionären afsett, att under sistnämnda belopp skulle inberäknas allenast värdet af nödiga arbetsredskap eller andra lösören.

Huru härmed än förhåller sig, saknas enligt utskottets åsigt giltig anledning till någon förändring i gällande föreskrifter i detta ämne.

Af förhandlingarna vid 1877 års riksdag framgår, att ifrågavarande 65 § erhållit sin nuvarande lydelse i enlighet med ett af det särskilda utskott, som hade den förberedande behandlingen af den kongl. propositionen i ämnet sig anförtrodd, framställt sammanjemkningsförslag. Vid behandlingen af särskilda utskottets ursprungliga förslag hade kamrarna nemligen stannat i olika beslut, i det att Första Kammaren dels lika med Kongl. Maj:t bestämt maximivärdet af egendom, som förutom nödiga gång- och sängkläder samt i huset befintligt förråd finge undantagas, till allenast 50 kronor, dels ock till dylik egendom hänfört endast nödiga arbetsredskap och husgeråd, medan deremot Andra Kammaren i förra hänseendet bestämt sig för ett belopp af 100 kronor och i det senare ansett nödvändiga lösören af hvilket slag som helst böra vara fredade från utmätning.

Enligt utskottets uppfattning bör lagstiftningen på förevarande område i främsta rummet afse att med billighet mot gäldenären förena full rättvisa mot borgenären, så att den förre icke gynnas på den senares bekostnad, och utskottet har icke kunnat undgå att finna, att i det stad-

gande, deri ändring nu blifvit ifrågasatt, berörda uppgift blifvit löst på ett i det hela tillfredsställande sätt. Utskottet inser väl, att hvarje siffra för det värdebelopp, som må från utmätning undantagas, måste lida af en viss godtycklighet och föranleda en viss ojemnhet i tillämpningen, och utskottet vill icke heller förneka, att hvad motionären anfört kan tala för någon höjning af det maximibelopp, som för närvarande finnes stadgadt uti ifrågavarande afseende, men utskottet vågar på samma gång antaga, att gäldenärs skäligen anspråk på undseende ännu så länge med gällande stadganden är nöjaktigt tillgodosedt, och att sålunda den föreslagna höjningen icke är af verkligt behof påkallad. Särskildt gäller detta i fråga om förhållandena på landsbygden.

Hvad motionären anfört rörande stadgandet om rätt för gäldenär att från utmätning af de i huset befintliga lifsförnödenheter undantaga hvad till underhåll för en månad tarivas, eger nog i många fall sin rättighet, särskildt hvad förhållandena i de större städerna angår, men tillvaron af en dylik rätt kan lika ofta för gäldenären ega verklig betydelse. Motionären har också ansett sig icke böra undvara ifrågavarande stadgande i det förslag till ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen, han i sin motion framställt.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

2:o) att icke heller herr *Olof Olssons* motion må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 25 april 1892.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Herr *Hans Andersson* har velat tillkännagifva, att han på grund af åtnjuten ledighet från riksdagsgörömlen icke deltagit i behandlingen inom utskottet af herr *Olof Olssons* motion.
